

Regeringskansliet, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss - Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91)

Bakgrundsinformation

Den 19 december 2024 presenterades delbetänkandet från 2024 års skogspolitiska utredning, Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91).

Målet med utredningen är att främja ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att bidra fullt ut till klimatomställning, jobb och tillväxt i Sverige. De jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet – ska ligga fast.

I delbetänkandet lämnas totalt 41 författningsförslag i både skogsvårdslagen och miljöbalken med avsikten att modernisera och förenkla regelverket för skogsbruk som ökar rättssäkerheten.

Sammanfattning av länsstyrelsens synpunkter

Västernorrland är ett län rikt på skog. Skogsmarksarealen täcker totalt nästan 1,7 miljoner hektar, cirka 85 % av länets landyta. Det innebär att Västernorrland är det län i Sverige, som utgörs av störst andel skogsmark. Ett konkurrenskraftigt, hållbart skogsbruk är därför mycket viktigt i länet. En utvecklad bioekonomi och en global omställning mot förnybara råvaror, med till exempel en ökad efterfrågan på trähus, biobaserade produkter, material och bränslen har goda möjligheter för att vara gynnsam för länets skogsnäring.

Det behövs ett tydligt regelverk som underlättar för enskilda skogsägare att bedriva ett aktivt skogsbruk. Enskilda markägare äger mer än hälften av den produktiva skogsmarken.

Länsstyrelsen menar att utredningens förslag i delar missar målet då det saknas en helhetssyn på skogsägares situation. Förslagen gör snarare situationen för skogsägare svårare och lägger alltför stort ansvar och kunskapskrav på en enskild markägare. Det medför även en mer rättsosäker struktur för myndigheternas hantering av skogsbruksåtgärder.

Länsstyrelsen förordar därför en satsning på att slutföra det sedan 2018 pågående arbetet på Länsstyrelserna och Skogsstyrelsen för att skapa en väg in för skogsägare till myndigheter. Det skulle skapa bättre förutsättningar för att stötta skogsägare till ett hållbart skogsbruk och till en mer rättssäker och jämlik hantering vid myndigheterna.

Vidare vill länsstyrelsen framföra att slutsatserna och förslagen bättre behöver samstämma med utredningens kommittédirektiv¹ att de jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet – ska ligga fast. Ett hållbart skogsbruk innefattar de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Länsstyrelsen efterfrågar därför en tydligare konsekvensanalys av förslagen gentemot de nationella miljömålen², den internationella konventionen för biologisk mångfald³, EU:s naturrestaureringsförordning⁴ och avskogningsförordningen⁵. Även skogens kulturmiljövärden samt betydelse för sociala värden, rennäringen och vattenkvalitetsnormer behöver beaktas i en helhetssyn på ett hållbart skogsbruk.

Gällande den enskilda förslagen så tillstyrker länsstyrelsen:

- förslaget om ändrad domstolsprocess för att effektivisera och korta handläggningstiderna vid överklaganden
- att nuvarande arealgräns för underrättelse kvarstår på 0,5 hektar
- förslaget om tydligare krav på vad en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen ska innehålla.

Länsstyrelsen avstyrker följande förslag:

- att förkorta handläggningstiden för avverkningsanmälan. Förslaget riskerar öka rättsosäkerheten för enskilda skogsägare.

¹ [En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs - Regeringen.se](#)

² [Sveriges miljömål - Sveriges miljömål](#)

³ [Konventionen om biologisk mångfald \(CBD\) - Regeringen.se](#)

⁴ [Naturrestaureringsförordningen](#)

⁵ [Avskogningsförordningen - Skogsstyrelsen](#)

- att ta bort koppling mellan avverkningsanmälan och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.
- minskade krav på underrättelser för skogsbilväg/traktorväg, skogsgödsling m.m.
- att samla artskyddet i skogsbruksärenden hos Skogsstyrelsen
- att ändra i offentlighets- och sekretesslagen
- föreskrift 2 kap. 7 § a miljöbalken.

Länsstyrelsen menar vidare att ersättning till markägare är en viktig fråga för att skapa ett incitament till bevarande av höga naturvärden. Länsstyrelsen ser det som rimligt att avvakta den pågående utredningen⁶ om rätt till ersättning för begränsningar i markanvändningen (rådighetsinskränkningar) till följd av bestämmelser om fridlysning för förslag på kompletterande ersättningsmodell. Oavsett ersättningsmodell för skydd av naturvärden och arter så är behovet att skjuta till medel till naturvårdande myndigheter för att kompensera markägare mycket stort.

Länsstyrelsen anser slutligen att ikraftträdandet bör skjutas upp för att inte fördjupa konflikterna i skogsbruket och inte äventyra värdefulla natur- och kulturvärden samt sociala värden och att rennäringens rättigheter inte åsidosätts.

Allmänna synpunkter

Delbetänkandet för *Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk* kommer i samma veva som Miljömålsberedningens delbetänkande med förslag till *Strategi för hur Sveriges ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn* (LULUCF)⁷. Utifrån att skogsutredningen framför allt lyfter fram produktionsmålet i skogen samtidigt som miljömålsberedningens strategiförslag ska syfta till förbättrad miljömåluppfyllelse framstår det som att flera av förslagen i de respektive utredningarna sinsemellan inte går ihop. Här krävs ett bättre helhetsgrepp som beaktar alla dimensioner av hållbarhet. Länsstyrelsen efterfrågar därför en tydligare konsekvensanalys i utredningen gällande den ekologiska dimensionen gentemot våra svenska miljömål, den internationella konventionen för biologisk

⁶ [KN2024/01639](#)

⁷ [SOU 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn \(LULUCF\)](#)

mångfald liksom aktuell, gällande EU-lagstiftning som exempelvis EU:s naturrestaureringsförordning och avskogningsförordningen.

Länsstyrelsen saknar djupare resonemang rörande utredningsförslagets konsekvenser för miljömålen som närmast påverkas av skogsbruk; *Levande skogar*⁸, *Ett rikt växt- och djurliv*⁹, *Myllrande våtmarker* och *Levande sjöar och vattendrag*, *Ingen övergödning* och *Bara naturlig försurning*. I dagsläget nås inget av dessa miljömål, varken nationellt¹⁰ eller regionalt¹¹ i Västernorrland. Inte heller redovisas konsekvenser av förslagen på möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten och därigenom genomföra EU:s vattendirektiv. En tydligare redogörelse för vilka effekter utredningsförslagen kan få på såväl fornlämningar och kulturmiljövärden som sociala värden och rennärningen i skogsmark saknas också. Det går inte att utläsa att någon med kulturmiljökompetens ingått i den utsedda expertgruppen. Kulturmiljövärden nämns över lag enbart som ett tillägg till naturvärden, inte som bärare av egna värden, och med en egen lagstiftning. Alla fornlämningar, så väl kända som okända, har ett lagskydd enligt 2 kap kulturmiljölagen. Forn- och kulturlämningar i skogsmark påverkas redan i dag negativt av skogsbruket¹².

Skogens sociala värden med möjlighet till återhämtning och rekreation utgör viktiga samhällsvärden. Västernorrland har en stark tradition av friluftsliv för goda livsvillkor och en stark utveckling inom besöksnäringen. Naturupplevelser och vandring utgör de främsta besöksanledningarna enligt destinationsbolagens besöksundersökningar. Länsstyrelsen saknar i förslaget en tydligare redogörelse för vilka effekter utredningsförslagen kan få på friluftslivet och naturturismen och hur friluftslivet som resurs ska bevaras i enlighet med utredningens kommittédirektiv¹³.

Risken för skador till följd av bristande hänsyn till sociala värden i skogsbruket bedöms öka vid avsaknad av tillräckliga planeringsunderlag och kunskap om skogens mångfunktionella brukande av allmänhet och turism på allemansrättsliga grunder. För att tillvarata det allmänna intresset friluftsliv i skogsbruket krävs möjlighet till god dialog mellan skogsägare och allmänhet samt

⁸ [Levande skogar - Sveriges miljömål](#)

⁹ [Ett rikt växt- och djurliv - Sveriges miljömål](#)

¹⁰ [Fakta och statistik - Sveriges miljömål](#)

¹¹ [Västernorrlands län - Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet](#)

¹² [Kulturmiljöhänsyn vid föryngringsavverkning - Skogsstyrelsen](#)

¹³ [En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs - Regeringen.se](#)

civilsamhälle vilket även kräver tillräcklig handläggningstid för berörda myndigheter.

Synpunkter på utredningens förslag

Avsnitt 5 – Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Utredningen föreslår att kopplingen mellan underrättelse för avverkning enligt 14 § skogsvårdslagen (avverkningsanmälan) och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken tas bort och att det ska åligga skogsägaren att initiera samråd där behov föreligger. Enligt förslaget ska Skogsstyrelsen ges i uppdrag att ta fram tydliga definitioner och utritade områden där samrådsplikt gäller.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget och anser att kopplingen mellan avverkningsanmälan och anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska ligga kvar. Utredarens förslag lägger alltför stort ansvar på markägaren att avgöra när samrådskravet inträder. Det medför också en risk att Sverige inte kan uppfylla sina åtaganden gällande implementering av flera av EUs rättsakter när det gäller skogen.

Systemet med avverkningsanmälan och samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken utgör en central del i Sveriges kontrollsystem för EU-rättsliga åtaganden gällande tillräckligt effektiv kontroll, övervakning och tillsyn av att skogsbruksåtgärder inte försämrar vissa tillstånd i naturen. Utredaren anger att det är av stor vikt att Sverige kan uppvisa att kontrollsystemet fungerar, något som beskrivs i utredningens kapitel 4 och avsnitt 6.2.3. Länsstyrelsen menar att förslaget riskerar att äventyra Sveriges kontrollsystem och rättsliga åtaganden, se vidare under avsnitt 6 och 9.

Bedömning om en skogsbruksåtgärd kan behöva anmälas för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken är en komplex uppgift. Utredarens förslag är att låta Skogsstyrelsen upprätta en lista av när och var en skogsbruksåtgärd kan innebära väsentlig förändring på naturmiljön och därmed innebära behov av anmälan om samråd. Länsstyrelsen menar att en sådan uttömmande lista inte låter sig utformas, för det är naturen alltför komplex och föränderlig och förhållandena skiljer sig markant i olika delar av landet.

Höga naturvärden är en indikator på biologisk mångfald, som inkluderar fridlysta arter. Men arter skyddade enligt artskyddslagstiftningen är inte alltid knutna till biotoper som mer eller mindre lätt kan avgränsas i landskapet. Vidare finns

naturvärden, skyddade enligt lag, som inte kan pekats ut i kartsikt som tillhandahålls, som generella biotopskydd. Det krävs därför god ekologisk kunskap för att kunna göra bedömningar både på lokal nivå och i ett landskapsperspektiv för att avgöra när samrådskravet inträder. Länsstyrelsen menar att det lägger ett alltför stort krav på markägaren att behöva besitta sådan kunskap.

Dagens system där en avverkningsanmälan automatiskt även hanteras som en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken fungerar som en service från myndigheterna till markägaren och underlättar för markägaren att göra rätt vid en skogsbruksåtgärd. Systemet underlättar även för tillsynsmyndighetens förebyggande arbete att förhindra att skada sker eller artskyddsbrott begås av misstag.

Risken med att lägga ansvaret för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken på markägaren är också att tyngdpunkten förflyttas från myndigheternas handläggning och beslut till tillsyn enligt 26 kap. 9 § miljöbalken. Tillsynen görs då när skada eventuellt redan är skedd till skillnad mot i dagsläget då den sker i förebyggande syfte. Det medför givetvis en försämring gällande naturhänsyn och möjligheten att nå ett flertal miljömål.

I delbetänkandet myntas begreppet "tillräcklig hänsyn" som härleds till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets rapport om artskydd i skogen¹⁴. Myndigheternas framtagna strategi skiljer sig dock från betänkandets, genom kravet på skogsbrukarens egen kompetens att tidigt ta fridlysningen i beaktande och ta fram egna kunskapsunderlag vid planering av en åtgärd. Myndigheternas roll ska vara att tillhandahålla övergripande underlag om naturmiljöer, arters ekologi och vilka generella anpassningar som behövs utföras.

Framtagande av vägledning för alla fridlysta arter i skogen samt i vilka olika situationer en åtgärd ska anmälas för samråd, kommer att kräva både tid och resurser för myndigheterna. I vilken utsträckning dessa vägledningar sen kommer att användas i praktiken och hur de fyller sitt syfte blir till synes problematiskt att utvärdera efter en avverkning skett, då eventuella värden redan gått förlorade. Förslaget kommer dessutom att kräva stora resurser på Skogsstyrelsen för att utbilda och stödja skogsägare att bättre förstå och värdera naturvärden på sin mark samt ta rätt beslut vid skogsbruksåtgärder.

¹⁴ [Artskydd i skogen – strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder \(Rapport 2023/15\)](#)

Myndigheternas föreslagna artskyddsstrategi kan i stället vara till hjälp vid tydligare redovisning av naturvärden och miljöhänsyn i en avverkningsanmälan, se utredningens förslag i avsnitt 7.2.2, vilket länsstyrelsen resonerar mer kring nedan. Utförligare redovisningar i avverkningsanmälningarna skapar möjligheter för Skogsstyrelsen att effektivisera sin bedömning av påverkan på skyddade arter och skapar trygghet för skogsägaren att tillräcklig hänsyn planerats innan avverkning.

I Miljömålsberedningens delbetänkande med förslag till *Strategi för hur Sveriges ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn* anges att urskog och gammal skog, som inte är kartlagd, upptäcks genom avverkningsanmälningar och anmälningar om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och därigenom skyddas. Tas kopplingen bort och läggs på markägaren att bedöma själv är risken stor att icke kartlagda naturvärden går förlorade.

Avsnitt 6 – Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

Utredningen hade i uppdrag att analysera och föreslå undantag från kravet på avverkningsanmälan och samrådsplikt för skogsbruksåtgärder på mindre brukningsenheter som ägs av enskilda och där det (i) antingen inte finns särskilda miljö- eller naturvärden eller (ii) när avverkningen understiger upp till fem hektar.

Utredaren föreslår att arealgränsen på 0,5 ha bibehålls.

Länsstyrelsen instämmer i utredarens förslag om att bibehålla arealgränsen för krav på underrättelse om avverkning på 0,5 ha

En höjning av arealgränsen medför en risk att Sverige inte kan uppfylla sina åtaganden gällande implementering av flera av EUS rättsakter när det gäller skogen, se vidare under avsnitt 5 och 9.

En höjning av gränsen för avverkningsanmälan skulle också lägga ett större ansvar på markägaren och således inte enbart innebära den lättnad som avses.

Avsnitt 7 – Övriga åtgärder med krav på underrättelse

Utredaren föreslår att Skogsstyrelsen inte behöver särskilt underrättas om uttag av grenar och toppar, anläggande av traktor- och skogsbilvägar samt gödsling enligt 14 § skogsvårdslagen.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget och anser att kravet på underrättelse för uttag av grenar och toppar, anläggande av traktor- och skogsbilvägar samt gödsling ska ligga kvar.

Utredaren föreslår vidare att Skogsstyrelsen bör föreskriva om tydliga villkor om underrättelsens innehåll i form av anpassningar, hänsyn, utmärkning på kartor för att uppfylla lagens och förordningens krav. Detta sker till viss del i dag men utgör inte ett krav för en korrekt underrättelse. Utredaren föreslår att en underrättelse som inte uppfyller kraven ska inte anses utgöra en sådan underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen som medför att en åtgärd får påbörjas.

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget om tydligare krav på vad en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen ska innehålla för att vara komplett. Utförligare avverkningsanmälningar där markägare och avverkningsombud genomfört en god avverkningsplanering med redovisning av naturvärden och miljöhänsyn innan anmälan ger Skogsstyrelsen bättre möjligheter att genomföra korrekt och effektiv handläggning.

Länsstyrelsen vill påminna om de fem vattenmyndigheternas Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027, vilka innehåller åtgärder med särskilt fokus på Skogsstyrelsens tillsyn¹⁵. Den bedöms vara en grundläggande åtgärd enligt artikel 11 i EU:s vattendirektiv. Åtgärden innebär att Skogsstyrelsen ska utveckla och prioritera sin tillsyn av skogsbruksåtgärder i anslutning till vattenförekomster så att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Särskilt uttag av biomassa, gödsling och anläggande av skogsbilvägar lyfts som åtgärder som riskerar att påverka vattenmiljön negativt och där det behöver säkerställas att god hänsyn tas, bland annat genom en utvecklad och prioriterad tillsyn. Länsstyrelsen delar utredarens bild att tillsyn rörande dessa åtgärder i praktiken genomförs i mycket liten utsträckning. Det innebär däremot inte att skyldigheten att lämna underrättelser är överflödig eller att det saknas ett behov av tillsyn, snarare tvärtom. Tillsynen och åtgärder för att säkerställa att

¹⁵ [Skogsstyrelsen åtgärd 1 | Vattenmyndigheterna](#)

god hänsyn tas behöver öka. Länsstyrelsen befarar att ett borttagande av kraven på underrättelse kommer försvåra Skogsstyrelsens tillsyn inom skogsbruket och ställa krav på försiktighetsåtgärder där så krävs och därmed även försvåra möjligheterna att följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

Länsstyrelsen i Västernorrland bedömer att det finns en fara med att specificera vilka verksamheter som per automatik innebär en väsentlig förändring av naturmiljön. Byggande av skogsbilväg kortare än 300 meter saknar till exempel koppling till vilken påverkan en dylik verksamhet innebär. Länsstyrelsen anser att det inte är lämpligt att sätta en fast gräns för när en vägdragning innebär en väsentlig förändring av naturmiljön. Vägar, till skillnad från avverkning, innebär en permanent borttagande av en naturmiljö. Det är därför olämpligt att förutsätta att en anmälan om samråd gällande vägbyggnation och avverkning innebär en likställd påverkan och att det därmed skulle vara lämpligt att använda 0,5 ha som undre gräns för anmälningsplikt för vägar.

Länsstyrelsen i Västernorrland menar således att det inte går att förutsätta att vedertagna metoder per automatik innebär att verksamheter kan fräntas samrådsplikt.

Avsnitt 9 – Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

Utredningen föreslår att tiden mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd kommit in till Skogsstyrelsen och tidsfristen för att få börja avverka efter en avverkningsanmälan kortas från sex veckor till tio dagar.

Kopplingen mellan avverkningsanmälan och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken föreslås tas bort liksom att det ska åligga skogsägaren att initiera samråd där behov föreligger, se avsnitt 5 och 6. Vid samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska tidsfristen fortfarande vara sex veckor. Syftet med förslaget är att enkla skogsbruksåtgärder ska hanteras snabbare.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget och anser att tidsfristen om sex veckor ska ligga kvar. En förkortad handläggningstid (i praktiken 8 arbetsdagar) medför en risk att Sverige inte kan uppfylla sina åtaganden gällande implementering av flera av EUs rättsakter när det gäller skogen, se vidare under avsnitt 5.

En förkortad handläggningstid påverkar också allmänhetens deltagande i beslutsprocesser på ett negativt sätt. Detta strider mot Århuskonventionen¹⁶ som garanterar tillgång till information om det som påverkar miljön i ens närområde och ger miljöorganisationer rätt att överklaga beslut.

Skogsstyrelsen hinner i dagsläget inte granska mer än en bråkdel av de underrättelser om avverkning som inkommer till Skogsstyrelsen (kring 7 % av drygt 5000 under 2024 i Västernorrlands län) inom dagens sexveckorsperiod. Inte ens alla ärenden som faller ut från tillsynsstödet Navet ("automatgranskningen") hinner granskas. Med en än kortare handläggningstid skulle än färre områden med höga naturvärden fångas upp.

Från och med den 1 september 2019 aviserar inte Skogsstyrelsen länsstyrelserna i alla ärenden där en avverkningsanmälan berör vissa typer av naturvärden, något som inte heller ingår i Skogsstyrelsens automatgranskning. För att täcka upp för denna brist bevakar länsstyrelsen avverkningsanmälningar. Med en förkortad tidsfrist är risken överhängande att ingendera myndighet har möjlighet att fånga upp anmälningar som berör områden med höga naturvärden och därmed inte kunna agera om det behövs.

Ur ett kulturmiljöperspektiv är det mycket viktigt att skogsbolag och markägare samråder med Länsstyrelsen i god tid inför skogsbruksåtgärder som sker i närheten av fornlämningar. Sedan 1 september 2019 skickar inte längre Skogsstyrelsen vidare avverkningsanmälningar som berör fornlämningar till Länsstyrelsen. Ansvar för att relevanta uppgifter i en avverkningsanmälan samråds med rätt instanser ligger nu i stället hos markägaren. Länsstyrelserna och Skogsstyrelsen har sedan 2018 arbetat för att få till en fungerande digital lösning med en koppling mellan myndigheternas handläggningssystem. Tanken var att det skulle finnas *en väg* in för skogsägare till myndigheter, men en fullt fungerande teknisk lösning fortfarande inte kommit på plats. Sedan 2019 har länsstyrelsen sett en minskning i antal inkommande skogsbruksrelaterade fornlämningsärenden. Minskningen kan emellertid inte förklaras med att färre avverkningar berör fornlämningar. Förslagen i utredningen beaktar inte dessa tidigare erfarenheter, i stället för en väg in till myndigheterna är det nu många vägar in och på ännu kortare tid. Med en kortare handläggningstid för avverkningsärenden är risken stor att många markägare förmodar att det gäller alla processer och all lagstiftning.

¹⁶ [Århuskonventionen](#)

Konsekvensen av förslaget om förkortad handläggningstid riskerar således att leda till att skogsbolag och enskilda markägare bryter mot lagen genom otillåtna ingrepp i fornlämningar.

Vidare anser länsstyrelsen att skilja på handläggningstiden för avverkningsanmälan och samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken knappast kan betraktas som en regelförenkling för den enskilde skogsägaren, det torde snarare bli svårare för skogsägaren att veta vad som gäller.

Utredaren menar att dagens långa handläggningstid medför att undermåliga anmälningar skickas in innan den operativa planeringen av avverkning genomförts. Utredaren menar vidare att en kortare handläggningstid tillsammans med tydligare krav på vad en anmälan ska innehålla (se utredarens förslag i avsnitt 7.2.2) skulle effektivisera handläggningen hos Skogsstyrelsen. Länsstyrelsen menar att med tanke på att omloppstiden i skogsbruket är mellan 60-100 år så kan en handläggningstid på 10 dagar istället för 6 veckor inte vara avgörande för hur skogsägare kan bedriva sitt skogsbruk. Det finns en lång tradition inom skogsbruket att arbeta med god framförhållning och vanligtvis genomförs avverkningsplaneringar på barmark, vilket är en förutsättning för att göra en ändamålsenlig planering med god miljöhänsyn. Oftast genomförs sen avverkningarna vintertid på frusen mark.

Länsstyrelsen instämmer med utredaren om att det ofta inkommer undermåliga avverkningsanmälningar. Därför är utredningens förslag i avsnitt 7.2.2 om tydligare krav rörande redovisning av naturvärden och miljöhänsyn i en avverkningsanmälan bra. Utförligare avverkningsanmälningar med god avverkningsplanering innan anmälan ger Skogsstyrelsen bättre möjligheter att genomföra korrekt och effektiv handläggning. De tydligare kraven ska emellertid inte kopplas samman med kortare handläggningstid. Behöver ärenden granskas så räcker inte 10 dagar till. En förkortad handläggningstid borde vara av underordnad betydelse till förmån för en rättssäker och kvalitetssäkrad myndighetsutövning.

Avsnitt 10 – Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Utredningen föreslår att kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken ska ändras så att skogsbrukets kostnader för att inhämta kunskap innan

avverkning ska begränsas till maximalt 3 procent av värdet på den berörda delen av fastigheten.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om 2 kap. 7 § a och anser att kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken ska behållas intakt och även fortsättningsvis gälla skogsbruket.

Länsstyrelsen instämmer i utredarens konstaterande att det finns ett stort behov av tillgänglig kunskap om naturvärden i skogen, både för att kunna uppfylla krav inom miljölagstiftningen och skogsvårdslagen. Det krävs också för att kunna bedöma vilka anpassningar som krävs för att en verksamhet inte ska komma i konflikt med artskyddsförbud.

Det finns pågående uppdrag samt förslag angivna i parallella utredningar kring framtagande av underlag. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har ett regeringsuppdrag att under åren 2023–2027 utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden. Underlaget kommer att behöva kompletteras med fältbesök då den enbart kommer påvisa indikationer på kultur- eller naturvärden. Länsstyrelsen vidhåller att det är ett för stort krav att lägga på en enskild markägare att ha tillräckliga resurser och kunskap för att göra korrekta naturvärdesbedömningar utifrån detta underlag.

Redan vid införande av miljöbalken och skogspolitiken med jämställda mål för produktion och miljö konstaterades behov av att ha bättre kunskap om naturvärden i skogen.

Nyckelbiotopsinventeringen (NBI) som startade 1993 hade som syfte att ta fram kunskap om var i skogen det finns höga naturvärden. Då konstaterades att enskilda markägare, till skillnad från stora skogsbolag, inte kunde ta fram dylika underlag på egen hand. Dåvarande skogsvårdsstyrelserna fick i uppdrag att genomföra inventeringar på enskilda markägars innehav medan bolagen utförde nyckelbiotopsinventeringarna själva. NBI stoppades emellertid bland annat på grund av indragna medel 2018.

Riksrevisionen konstaterade i en granskningsrapport år 2018 att ett uppdaterat kunskapsunderlag är nödvändigt för att myndigheterna ska kunna arbeta mer strategiskt och minimera den mängd ärenden om områdesskydd som initieras genom akuta hot vid avverkningsanmälningar. Vidare är goda kunskapsunderlag en förutsättning för att öka förutsägbarheten för skogsägarna i arbetet med skydd av skog.

Miljömålsberedningen har i sitt delbetänkande¹⁷ föreslagit att SLU ska få i uppdrag att ta fram och förvalta ett system för inrapportering och utsökning av områden med höga naturvärden, med liknande funktion som Artportalen. När uppgifterna används i ärendehandläggning ska berörd myndighet granska om inrapporterade områden verkligen har höga naturvärden. Som konstaterats är ett system för kunskap om olika värden i skogen är av vikt för ett långsiktigt hållbart skogsbruk. De pågående parallella förslagen och uppdragen behöver således samordnas till något bestående och användbart för såväl markägare som myndigheter.

Länsstyrelsen ser att en risk med förslaget att inhämtande av underlag i vissa fall ska läggas på tillsynsmyndighetens ansvar, är om inte tillräckliga resurser tilldelas. I sådana fall kan myndigheten behöva besluta om större hänsyn än vad som kanske skulle behövas alternativt förbjuda hela eller delar av verksamheten på grund av försiktighetsprincipen (2 kap. 3 § miljöbalken).

Vid en dispensprövning från artskyddet får beslut endast fattas på tillräckliga underlag. En inventering kan därför ändå komma att krävas om en artskyddsprövning blir aktuell. Om underlagsansvaret ska ligga hos prövningsmyndigheten, krävs också tillskott av resurser för det.

Avsnitt 12 – Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

Utredningen föreslår att Skogsstyrelsen i stället för länsstyrelserna ska vara ansvarig tillsynsmyndighet för artskydd när det gäller skogsbruksåtgärder som omfattas av skogsvårdslagen. Prövning av artskyddsdispenser föreslås flyttas från länsstyrelsen till Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen anser att artskyddsdispens vid skogsbruksåtgärder även fortsättningsvis prövas av länsstyrelserna.

I dagsläget är det redan Skogsstyrelsen som i praktiken är ansvarig tillsynsmyndighet för artskyddet vid skogsbruksåtgärder.

Myndighetens kunskap om de två olika regelsystemen gör den mest lämplig att hålla samråd för anpassningar av skogsbruksåtgärder. En samsyn krävs dock mellan Skogsstyrelsen och länsstyrelsen

¹⁷ <https://www.regeringen.se/remisser/2025/03/remiss-av-miljomalsberedningens-forslag-om-en-strategi-for-hur-sverige-ska-leva-upp-till-eus-ataganden-inom-biologisk-mangfald-respektive-nettoupptag-av-vaxthusgaser-fran-markanvandningssektorn-lulucf/>

angående länets artskyddsfrågor. Vid provningar av artskyddet är dock inte skogsvårdslagstiftningen relevant.

I skogen pågår även annan verksamhet än skogsbruk där artskyddsförordningen kan aktualiseras. För att bedöma en arts bevarandestatus i ett område behöver provningsmyndigheten även inkludera andra verksamheter och planer i närområdet, inte enbart skogsbrukets påverkan. På länsstyrelsen finns en bred kompetens och upparbetade rutiner gällande artskyddsprovningar. Myndigheten är också involverad i samhällets andra verksamheter och åtgärder i skogsmark, kunskap som behövs vid artskyddsprovningar. Att göra åtskillnad på provningen beroende på typ av verksamhetsutövare ter sig inte som effektiv myndighetsutövning. Länsstyrelsen menar därför att det är lämpligt att länsstyrelsen även fortsättningsvis prövar artskyddsdispenser i skogsbruksärenden. I annat fall ska länsstyrelsen vara obligatorisk remissinstans.

Avsnitt 13 Domstolsprocesser

Utredningen föreslår att beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstolen i stället som idag till förvaltningsdomstolen. Vidare föreslås att beslut från Skogsstyrelsen som gäller en viss skogsbruksåtgärd ska prövas av mark- och miljödomstol inom vars område åtgärden har utförts eller avses utföras. Domstolarna ska tillföras kompetens med tekniskt råd med skoglig kompetens samt med särskilda ledamöter med erfarenhet från Skogsstyrelsens verksamhetsområde.

Länsstyrelsen ställer sig bakom utredningens förslag.

Avsnitt 14 Ersättningsmodell

Utredningen föreslår en kompletterande ersättningsmodell för markägare när myndigheter beslutar om begränsningar i rätten att avverka på produktiv skogsmark och beslutet grundas på regler om bevarande av naturvärden eller biologisk mångfald, och detta beslut medför att sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras på berörd del av fastigheten.

Länsstyrelsen instämmer att ersättningsfrågan är viktig för att skapa ett incitament till bevarande av naturvärden. Som utredaren redogör för så finns redan i dag ett system för att ersätta markägare vid skydd av natur. Det kan finnas visst behov av kompletterande ersättningsmodeller till det system som finns på plats idag. Det

pågår emellertid en utredning¹⁸ om rätt till ersättning för begränsningar i markanvändningen (rådighetsinskränkningar) till följd av bestämmelser om fridlysning. Länsstyrelsen ser det som rimligt att avvakta den pågående utredningen för förslag på kompletterande ersättningsmodell.

Länsstyrelsen menar vidare att problematiken med ersättning till markägare vid skydd av natur framförallt handlar om brist på tillräckliga medel. Oavsett ersättningsmodell så är behovet att skjuta till medel till naturvårdande myndigheter för att kompensera markägare mycket stort. Medelstillgången idag räcker inte till att ersätta de markägare som berörs av pågående områdesskydd på Skogsstyrelsen och länsstyrelserna. Utredarens beräkningar bedömer kostnaderna för staten för den föreslagna ersättningsmodellen till 300–600 miljoner per år. Anslaget för länsstyrelserna och Naturvårdsverkets arbete med skydd av natur är 2025 på knappt 1 200 miljoner kronor. Regeringen har föreslagit en budgetsänkning till knappt 700 miljoner kronor från och med år 2027¹⁹. Skulle utredarens förslag antas och inte samtidigt innebära kraftigt ökade anslag för att ersätta markägare för att skydda natur är risken överhängande att små hänsynsområden, spridda i skogslandskapet skyddas i stället för större, sammanhängande reservatsområden. Myndigheternas strategiska arbete med områdesskydd²⁰ för att säkerställa en långsiktig ekologisk funktionalitet och åstadkomma ett effektivare bevarandearbete omintetgörs därmed och resulterar i en än mer fragmenterad skogsmiljö med långt mellan små öar av skog med naturvärden. Det är stick i stäv med vad ekologisk forskning förordar för bevarandearbetet^{21,22}.

Avsnitt 15 - Ikraftträdande

Förslagen i delbetänkandet föreslås träda i kraft den 1 april 2026.

Länsstyrelsen anser att ikraftträdandet bör skjutas upp då flera förslag i delbetänkandet förutsätter tillgång till kunskapsunderlag, information, definitioner och tydliggöranden samt medel till nya ersättningsformer, som idag saknas. Det kommer dröja längre än till

¹⁸ [KN2024/01639](#)

¹⁹ [Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur](#)

²⁰ [RAPPORT 7168 Nationell strategi för formellt skydd av skog – Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens reviderade nationella strategi för formellt skydd av skog. ISBN 978-91-620-7168-4](#)

²¹ Hanski I, Habitat Loss, the Dynamics of Biodiversity, and a Perspective on Conservation AMBIO (2011) 40:248–255

²² [Det boreala skogslandskapets gröna infrastruktur](#)

1 april 2026 att få dessa på plats. Ett så snart ikraftträdande innebär således en stor risk att konflikterna i skogsbruket fördjupas, att värdefulla natur- och kulturvärden går förlorade, att rekreations- och friluftslivsvärden utarmas och att rennäringens rättigheter åsidosätts.

Avsnitt 16-Ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Utredaren föreslår att 20 kap 1§ offentlighets- och sekretesslagen kompletteras med ett andra stycke lydande *Sekretess enligt första stycket hindrar inte att en uppgift om en djur- eller växtart lämnas till berörd fastighetsägare, om det med hänsyn till omständigheterna inte av särskilda skäl är olämpligt att uppgiften lämnas ut.*

Länsstyrelsen avstyrker den föreslagna kompletteringen.

För att sekretessbestämmelserna ska ha kvar sin funktion, behöver dessa gälla lika för alla oavsett om det gäller skogsbruk eller annat.

I dagsläget fångas dessa arter upp i avverkningsanmälningarna hos Skogsstyrelsen och markägaren får denna service automatiskt. I annat fall kan alla verksamhetsutövare vid behov begära att få ut information antingen från Artdatabanken eller från myndigheterna som då skriver ett beslut om utlämnande av skyddsklassade arter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carin Jämtin med biolog Kristin Lindström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också medverkat Annica Karlsson, miljöhandläggare, Elin Stenros, miljöjurist på Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt, Emmelie Wahlgren, miljöhandläggare, Jean Esselström, friluftslivssamordnare, Malin Bartosch, antikvarie, Malin Olofsson, länsjurist, Per Sander, enhetschef Skyddad natur, Pernilla Hansson, naturvårdshandläggare, samt Rebecka Bjurhall, miljömålssamordnare.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.